

Alkoholpolitisk handlingsplan

2026 - 2027

Stor-Elvdal
kommune

Innhold

Bakgrunn.....	3
Lovgrunnlag og formål	3
Salgs- og skjenkebevillinger	3
Rusmiddelbruk blant unge	5
Situasjonen i Stor-Elvdal.....	6
Alkoholpolitiske mål i Stor-Elvdal	6
Trygge arenaer for barn og unge	7
Ansvarlig alkoholhåndtering	7
Tidlig intervensjon	8
Av-og-til	8
Bevillingsperiode	8
Salgs- og skjenketider.....	9
Gebyr for salg og skjenking	9
Vandelsvurderinger	9
Kontroll	9
Vedlegg:	10
Vedlegg 1: Prikkbelastningssystemet	10
Vedlegg 2: Vandelsvurdering	11

Bakgrunn

Alkoholpolitisk handlingsplan er en lovpålagt plan etter alkoholloven § 1-7 d. Planen revideres i tilknytning til kommunestyreperioden og gjelder for perioden 2026–2027.

Alkoholloven skal begrense de samfunnsmessige og individuelle skadevirkningene av alkoholbruk. Kommunen har gjennom bevillings- og kontrollmyndigheten et betydelig ansvar for å regulere tilgjengeligheten til alkohol og sikre forsvarlig salg og skjenking.

Handlingsplanen er en del av kommunens folkehelse- og rusforebyggende arbeid og skal gi tydelige rammer for bevillingspolitikken i Stor-Elvdal kommune.

Lovgrunnlag og formål

Alkoholloven gir kommunen adgang til å fastsette lokale alkoholpolitiske retningslinjer og vilkår for salgs- og skjenkebevillinger, jf. alkoholloven §§ 1-7 a og 3-2.

Kommunens alkoholpolitikk skal balansere folkehelsehensyn og næringsinteresser. I tråd med alkohollovens formål skal hensynet til folkehelse og skadeforebygging tillegges størst vekt.

Sentrale virkemidler i det forebyggende arbeidet er:

- regulering av tilgjengelighet
- håndheving av aldersgrenser
- kontroll med salg og skjenking
- ansvarlig alkoholhåndtering
- trygge arenaer for barn og unge

Stor-Elvdal kommune skal føre en tydelig og kunnskapsbasert alkoholpolitikk med særlig vekt på forebygging blant barn og unge.

Salgs- og skjenkebevillinger

Kommunen kan gi følgende bevillinger:

- faste salgs- og skjenkebevillinger
- bevilling for en bestemt del av året
- bevilling for enkeltanledninger
- ambulerende skjenkebevilling for sluttet selskap

Bevillinger gis i samsvar med alkoholloven og kommunens alkoholpolitiske målsettinger.

Kommunen kan gi salgsbevilling for:

- alkoholholdig drikk gruppe 1 til butikker
- alkoholholdig drikk gruppe 1, 2 og 3 til Vinmonopolet

Kommunen kan gi skjenkebevilling for:

- gruppe 1
- gruppe 1 og 2
- gruppe 1, 2 og 3

Salgs- og skjenkesteder skal ha tydelig informasjon om aldersgrenser og legitimasjonsplikt.

For ambulerende bevillinger er det fastsatt et fast gebyr. Gebyrsatsen fremgår av kommunens gebyrregulativ. [Gebyrregulativ for Stor-Elvdal kommune - Stor-Elvdal kommune](#)

Informasjon om ambulerende bevillinger finnes på kommunens hjemmeside. [Skjenkebevilling for åpent og lukket arrangement - Stor-Elvdal kommune](#)

Alkohol og folkehelse

Alkoholbruk er en betydelig folkehelseutfordring og medvirker til sykdom, skader, vold, ulykker og sosiale belastninger. Risikoen øker med konsum og beruselse.

Norsk alkoholpolitikk bygger på at regulering av tilgjengelighet er et effektivt virkemiddel for å redusere alkoholrelaterte skader. Kommunene har derfor en viktig rolle gjennom bevillingspolitikk, kontroll og forebyggende arbeid.

Langvarig høyt alkoholforbruk øker risikoen for blant annet:

- leversykdom
- høyt blodtrykk og hjerneslag
- enkelte kreftformer
- psykiske helseutfordringer
- ulykker og voldshendelser

Alkoholbruk påvirker ikke bare den enkelte, men også familie, barn og nærmiljø. [\(FHI\)](#)

Rusmiddelbruk blant unge

Ungdata viser at ungdom generelt debuterer senere med alkohol enn tidligere, men at utviklingen de senere årene har stabilisert seg.

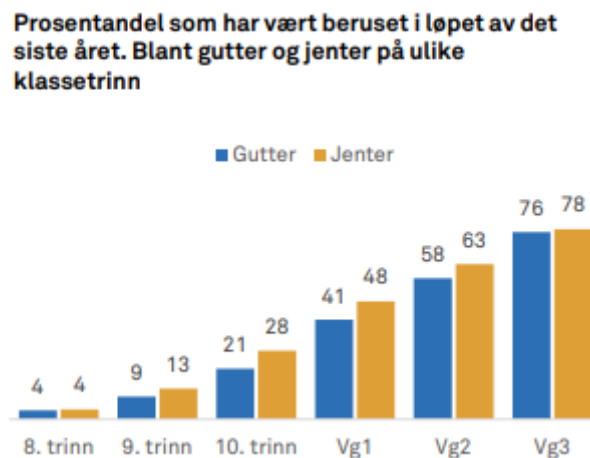
Forskning viser at tidlig alkoholdebut øker risikoen for:

- høyt alkoholkonsum senere i livet
- risikofylt atferd
- vold, ulykker og overgrep
- bruk av andre rusmidler

Ungdom er særlig sårbare for alkoholrelaterte skader fordi hjernen fortsatt er under utvikling. Forebygging av tidlig alkoholdebut er derfor et sentralt mål i norsk ruspolitikk.

Ungdata og nasjonal forskning viser at alkoholdebut ofte skjer i ungdomsskolealder. Kommunen er særlig oppmerksom på at konfirmasjonstid og arrangementer der ungdom eksponeres for alkohol kan bidra til tidligere debut og økt normalisering av alkoholbruk.

Å utsette alkoholdebut er et av de mest effektive rusforebyggende tiltakene.

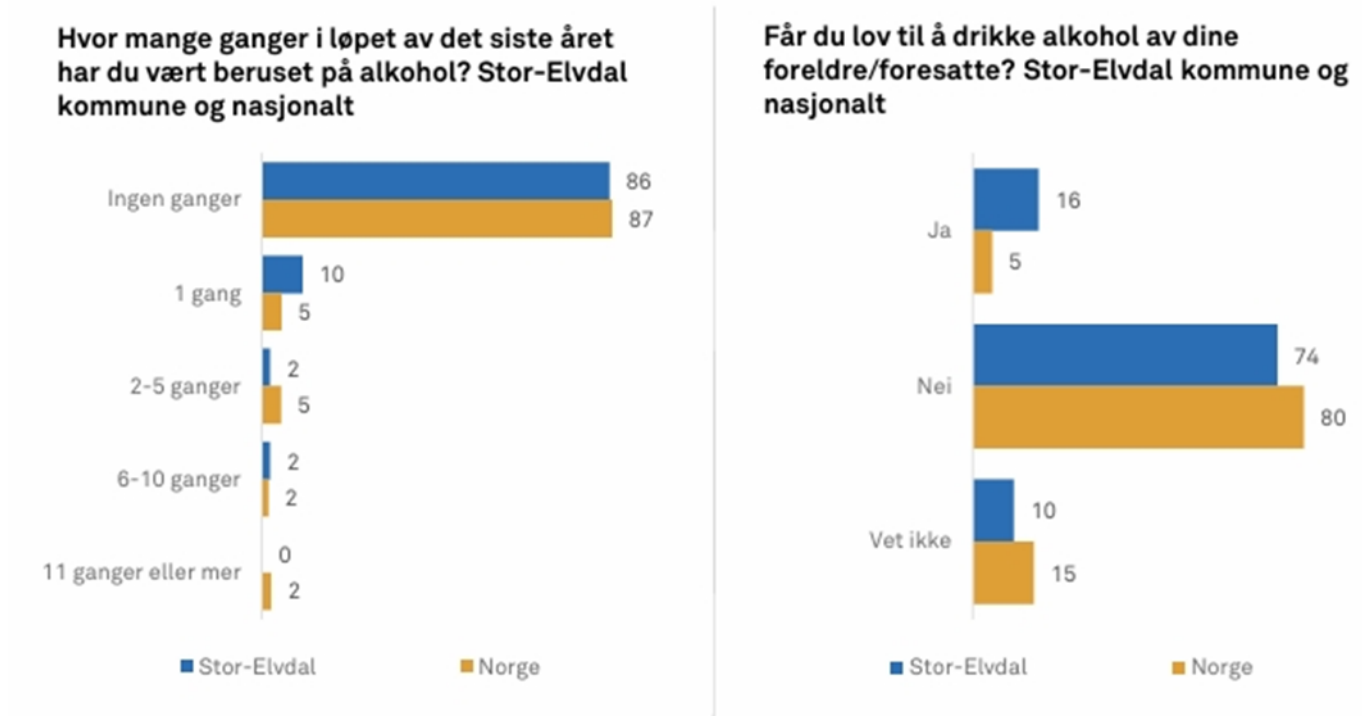

Ungdata: 2022 Hele landet 1

Situasjonen i Stor-Elvdal

Folkehelseloven pålegger kommunen å ha oversikt over faktorer som påvirker folkehelsen, herunder rusmiddelbruk og alkoholrelaterte utfordringer.

Ungdata 2024. Ungdata 2024

Stor-Elvdal kommune innhenter kunnskapsgrunnlag blant annet gjennom:

- Ungdata
- BrukerPlan
- lokale salgs- og omsetningstall
- samarbeid med politi og helsetjenester

BrukerPlan viser at alkohol er den vanligste årsaken til rusrelaterte utfordringer blant personer som mottar kommunale tjenester innen rus og psykisk helse.

Ungdata 2024 viser at ungdom i Stor-Elvdal ligger nær landsgjennomsnittet når det gjelder beruselse, men at flere ungdommer enn nasjonalt oppgir å ha tillatelse hjemmefra til å drikke alkohol.

Kommunen vurderer dette som et viktig forebyggende innsatsområde.

Alkoholpolitiske mål i Stor-Elvdal

Stor-Elvdal kommune legger alkohollovens formålsbestemmelse til grunn for sin alkoholpolitikk:

«Reguleringen av innførsel og omsetning av alkoholholdig drikk har som mål å begrense i størst mulig utstrekning de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære.»

Kommunens alkoholpolitikk skal:

- fremme folkehelse
- forebygge rusrelaterte skader
- sikre trygge oppvekst- og nærmiljø
- redusere risiko for vold, ulykker og ordensforstyrrelser
- bidra til ansvarlig alkoholhåndtering

Kommunen skal ha en tydelig bevillingsstrategi basert på nasjonale føringer og lokale utfordringer.

Trygge arenaer for barn og unge

Barn og unge skal i minst mulig grad eksponeres for alkoholbruk og beruselse i offentlige arenaer.

Ved offentlige arrangementer med alkoholservering skal det som hovedregel være 18-års aldersgrense.

Tiltaket begrunnes med:

- forebygging av tidlig alkoholdebut
- redusert risiko for videreservering til mindreårige
- tydeligere skille mellom ungdomsarenaer og alkoholarenaer
- tryggere arrangementsavvikling
- enklere kontroll med skjenkebestemmelsene

Kommunen legger til grunn nasjonale anbefalinger om at regulering av tilgjengelighet er et av de mest effektive virkemidlene for å redusere alkoholrelaterte skader.

Ved behandling av søknader om skjenkebevilling kan kommunen stille vilkår om aldersgrense og andre nødvendige tiltak for å sikre forsvarlig gjennomføring.

Ansvarlig alkoholhåndtering

Bevillingshavere er viktige samarbeidspartnere i det forebyggende arbeidet.

Stor-Elvdal kommune skal arbeide for:

- god kunnskap om alkoholloven
- ansvarlig skjenkepraksis
- forebygging av overskjenking
- forebygging av skjenking til mindreårige
- trygge arrangementer og serveringssteder

Kommunen anbefaler bruk av kurset «Ansvarlig vertskap», utviklet av Korus Øst på oppdrag fra Helsedirektoratet.

Tidlig intervensjon

Tidlig identifisering av risikofylt alkoholbruk er et viktig folkehelseiltak.

Kommunen skal arbeide for økt oppmerksomhet om alkoholbruk i:

- helse- og omsorgstjenestene
- helsestasjon og skolehelsetjeneste
- Nav
- øvrige tjenester som møter barn, unge og familier

Kartleggings- og samtaleverktøy kan benyttes som støtte i tidlig intervensjon og forebyggende arbeid.

Av-og-til

Stor-Elvdal kommune samarbeider med Av-og-til, en landsdekkende alkovettorganisasjon støttet av Helsedirektoratet.

Samarbeidet skal bidra til:

- økt bevissthet om alkohol og barn
- tryggere arenaer for unge
- holdningsskapende arbeid
- forebygging av alkoholrelaterte skader

Bevillingsperiode

Faste salgs- og skjenkebevillinger kan gis for inntil fire år av gangen, med opphør senest 30. september året etter at nytt kommunestyre tiltrer.

Kommunen kan trekke tilbake eller kreve ny søknad om bevilling ved:

- brudd på vandelskrav
- manglende oppfølging av skatte- og avgiftsforpliktelser
- gjentatte brudd på alkoholloven eller alkoholforskriften
- andre forhold som gir grunn til tvil om bevillingshavers egnethet

Salgs- og skjenketider

Salg av alkoholholdig drikk gruppe 1 kl 08.00-20.00 hverdager

Salg av alkoholholdig drikk gruppe 1 kl 08.00-18.00 på dager før søn- og helligdager

Skjenketid for alkoholgruppe 3: kl. 13.00–01.00

Skjenketid for alkoholgruppe 1 og 2: kl. 09.00–02.00

Gebyr for salg og skjenking

Det skal betales gebyr for salgs- og skjenkebevillinger i samsvar med alkoholforskriften og kommunens gebyrregulativ.

Gebyrinntektene skal dekke kommunens kostnader knyttet til:

- saksbehandling
- kontrollvirksomhet
- oppfølging av alkohollovgivningen

Vandelsvurderinger

Bevillingshaver og personer med vesentlig innflytelse på virksomheten må oppfylle alkohollovens krav til uklanderligandel.

Ved behandling av søknader innhentes uttalelser fra relevante myndigheter, herunder politi og skatte- og avgiftsmyndigheter.

Vandelsvurderingen bygger på en konkret helhetsvurdering i samsvar med alkoholloven og kommunens retningslinjer.

Kontroll

Kommunen skal føre kontroll med salgs- og skjenkebevillinger i samsvar med alkoholforskriften.

Kontrollene skal bidra til:

- etterlevelse av alkoholloven
- redusert overskjenking

- forebygging av salg og skjenking til mindreårige
- tryggere serverings- og arrangementsarenaer

Ved overtredelser benyttes prikktildeling og eventuelt inndragning av bevilling i tråd med alkoholforskriften.

Kommunen skal årlig gjennomføre det antall kontroller som følger av alkoholforskriften.

Vedlegg:

Vedlegg 1: Prikkbelastningssystemet

I alkoholforskriften, kapittel 10, framkommer systemet for prikkbelastning. Dette vises i tabellen under.

Type overtredelse	Antall prikker som kan ilegges
• salg, utlevering eller skjenking til person som er under 18 år • brudd på bistspiketen • brudd på kravet om forsvarlig drift • hindring av kommunal kontroll	8 prikker
• salg og utlevering til person som er åpenbart påvirket av rusmidler, skjenking til person som er eller må antas å bli åpenbart påvirket av rusmidler • brudd på salgs-, utleverings- og skjenketidsbestemmelsene • skjenking av alkoholholdig drikk gruppe 3 til person på 18 eller 19 år • brudd på alderskravet til den som selger, utleverer eller skjenker alkoholholdig drikk	4 prikker
• det gis adgang til lokalet til person som er åpenbart påvirket av rusmidler, eller bevillingshaver sørger ikke for at person som er åpenbart påvirket av rusmidler forlater stedet • mangler ved bevillingshavers internkontroll • manglende levering av omsetningsoppgave innen kommunens frist • manglende betaling av bevillingsgebyr innen kommunens frist • brudd på krav om styrer og stedfortreder • gjentatt narkotikaomsetning på skjenkestedet • gjentatt diskriminering	2 prikker
• brudd på kravet om alkoholfrie alternativer • brudd på regler om skjenkemengde • konsum av medbrakt alkoholholdig drikk • gjester medtar alkohol ut av lokalet • brudd på plikten til å påse at det ikke drikkes alkohol i salgslokalet • brudd på krav om plassering av alkoholholdig drikk på salgssted • brudd på vilkår i bevillingsvedtaket • brudd på reklameforbudet • andre overtredelser som omfattes av alkoholloven § 1-8 første ledd, jf. blant annet alkoholloven § 3-1 femte ledd, § 4-1 annet ledd, § 8-6, § 8-6a, § 8-12 og § 8-13	1 prikk

Vedlegg 2: Vandelsvurdering

Hvorvidt vandelskravet er oppfylt inngår i bevillingsmyndighetens forvaltningsskjønn og beror på en konkret vurdering. Stor-Elvdal kommune legger følgende føringer til grunn for skjønnsutøvelsen:

- Før ny skjenke- eller salgsbevilling innvilges skal det innhentes vandelsvurdering fra politiet og skatte- og avgiftsmyndighetene. Vandelsvurdering kan etter en konkret vurdering

innhentes fra Tollvesenet. Vandelsvurdering kan utelates dersom man tidligere har foretatt slik vurdering av virksomheten og personer som omfattes av vandelskravet, og ny vurdering ikke anses som nødvendig.

- Vandelskravet ses i sammenheng med alkoholovens formål som er å redusere de samfunnsmessige og individuelle skader alkoholbruk kan innebære, samt å bekjempe økonomisk kriminalitet. I vurderingen vektlegges lovbruddets grovhet, alder, utvist skyld og hvorvidt det foreligger gjentakelser eller flere overtredelser. Det vil bli vektlagt om forholdet er utført i ruspåvirket tilstand eller har tilknytning til næring.
- Forsettlig eller grovt uaktsomme overtredelser av skatte-, avgifts-, og regnskapslovgivningen, herunder toll- og særavgiftslovgivningen, og er klassifisert som forbrytelser, medfører normalt at vandelskravet ikke er oppfylt. Det samme gjelder uaktsomme overtredelser av vesentlig omfang, enten overtredelsen er klassifisert som forbrytelse eller forseelse.
- I saker hvor det foreligger skatte- og avgiftsrestanser av betydning vil vandelskravet ikke være oppfylt med mindre det dokumenteres at det er inngått skriftlig betalingsavtale med skatte- og avgiftsmyndigheten, og at denne er overholdt.
- Overtredelser av narkotikaloggivningen medfører normalt at vandelskravet ikke er oppfylt.
- Andre overtredelser av alkohollovgivningen og annen lovgivning som har sammenheng med alkoholovens formål og som er klassifisert som forbrytelser, herunder forbrytelser mot liv, legeme og helbred, medfører normalt at vandelskravet ikke er oppfylt.
- Forseelser, herunder forstyrrelse av den alminnelige fred og orden mv, vil normalt medføre at vandelskravet ikke er oppfylt dersom forholdet ligger mindre enn 3 år tilbake i tid.
- Promillekjøring medfører normalt at vandelskravet ikke er oppfylt.
- Med unntak av narkotikaforbrytelser, vil det normalt ikke bli lagt vekt på forhold som ligger mer enn fem år tilbake i tid, med mindre det dreier seg om grove overtredelser av lovgivningen. Mindre alvorlige overtredelse og forhold som ligger mer enn 5 år tilbake i tid, vil etter en helhetsvurdering også kunne bli vektlagt dersom det dreier seg om flere overtredelser eller gjentakelser. Det tas ikke hensyn til forhold som er mer enn 10 år gamle.
- I saker som ikke er endelig avgjort av forvaltningen eller domstolen kan bevilling etter en konkret vurdering innvilges for en periode inntil avgjørelse i saken forventes å foreligge.

**Stor-Elvdal
kommune**